

مرکز پژوهش‌های علمی و
مطالعات استراتژیک خاورمیانه

فصلنامه مطالعات منطقه‌ای؛ اسرائیل‌شناسی - آمریکاشناسی

دوره ۲۴، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۲

Home page: www.cmess.sinaweb.net

سخن فصل

آینده یمن: به سوی صلح یا جنگ

سید حسین موسوی^۱

افزایش تنش از سوی انصارالله یمن در دریای سرخ علیه اسرائیل و در حمایت از مردم غزه که از ۱۹ اکتبر ۲۰۲۳ آغاز شد، یکی از مهم‌ترین رویدادهای مرتبط با طوفان اقصی است که از ابعاد مختلف قابل تامل و تحلیل است. انصارالله پس از آنکه عربستان را مجبور به امضای توافق آتش‌بس کرد در قامت یک قدرت منطقه‌ای ظاهر شد و سپس با حمایت از مردم غزه که در محاصره اسرائیل قرار داشتند، اقدام به محاصره دریایی اسرائیل کرد. انصارالله با حضور قدرتمندان در دریای سرخ و خلیج عدن و در شرایطی که اکثر کشورهای عربی و اسلامی فاقد اراده و توان لازم برای متوقف کردن جنایات اسرائیل بودند، اراده و قدرت خود را به‌عنوان یک نیروی تاثیرگذار و تعیین‌کننده در کل منطقه به نمایش گذاشت. انصارالله با تشدید حملات خود در دریای سرخ و خلیج عدن علیه اهداف اسرائیلی و آمریکایی و ایجاد تهدید مستقیم علیه بندر ایلات (ام شرشوش) کشتیرانی بازرگانی و اقتصاد اسرائیل را هدف قرار داد. علی‌رغم اقدامات نظامی حوثی‌ها، آمریکا و اسرائیل و نیز دیگر هم‌پیمانان آنها به دلایل مختلفی صبر استراتژیک را در پیش گرفتند، زیرا به خوبی می‌دانند که پاسخ به اقدامات انصارالله شعله جنگ را در کل خاورمیانه روشن خواهد کرد و چندان معلوم نیست که در صورت گسترش جنگ شرایط آنان چگونه خواهد بود. اگرچه آمریکایی‌ها در مقابل حملات حوثی‌ها آسیب‌چندانی را در ناوگان دریایی خود متحمل نشدند، اما در مقام حافظ امنیت دریای سرخ و به‌ویژه حفاظت از بازرگانی دریایی اسرائیل ناکارآمد ظاهر شدند؛ همچنین اسرائیل نیز علی‌رغم شدت حملات انصارالله به بندر ایلات و کشتی‌های

۱ - مدیرمسئول فصلنامه مطالعات منطقه‌ای؛ اسرائیل‌شناسی - آمریکاشناسی و رئیس مرکز پژوهش‌های علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه.

تجاری این کشور در دریای سرخ و خلیج عدن، کار چندانی از پیش نبرد و به هشدار بسنده کرد. اسرائیل دائماً از آمریکا و انگلیس درخواست می‌کرد تا برای توقف حملات حوثی‌ها تلاش کنند، امری که محقق نشد.

اقدامات انصارالله اگرچه از شدت عملیات نظامی اسرائیل در غزه کم نکرد، اما باعث شد که هزینه اقتصادی قابل توجهی به اسرائیل و نیز دیگر متحدان آمریکا همانند انگلیس که عمدتاً از تجارت دریایی سود می‌برند، وارد شود و در عین حال هزینه‌های نظامی نیروی دریایی آمریکا و انگلیس را در استفاده از تجهیزات گران قیمت دفاعی افزایش داد. حوثی‌ها علاوه بر انجام عملیات نظامی در دریای سرخ اقدام به ربودن کشتی‌های مشکوک به حرکت به مقصد بندر ایلات کردند و عملاً در یک بازه زمانی دو ماهه تا ۲۳ دسامبر به بیش از ۱۴ کشتی حمله کردند و آنها برخی را توقیف و به بعضی از آنها خسارت زدند و به این ترتیب تجارت جهانی شرق آسیا به اروپا را برای مدتی کاملاً مختل کردند. پس از نا امن شدن کریدورهای منتهی به بندر حیفا، نا امنی دریای سرخ نیز نشان داد تجارت دریایی شرق آسیا به‌ویژه هند و چین، تا چه میزان از ریسک بالایی در این مسیرها برخوردار است. انصارالله از زرادخانه قابل توجهی برخوردار هست. موشک‌های بالستیک آنان به نام «طوفان» که نسخه‌ای از موشک‌های ایرانی قدر است، بیش از ۱۹۵۰ کیلومتر برد دارد. آنان همچنین موشک‌هایی از نوع کروز به نام موشک قدس با برد ۱۶۵۰ کیلومتر در اختیار دارند. پهپادهای صماد آنان با برد ۱۵۰۰ کیلومتر و بلکه بیشتر نسخه‌ای از پهپاد شاهد ایرانی است. آنان همچنین قایق‌های جنگی ملاح، عاصف و نذیر را دارند که از مسلسل‌های سنگین و موشک‌انداز برخوردار است. این قایق‌ها توسط یک ناو جنگی مادر هدایت می‌شوند. ضمن آنکه انصارالله از حمایت ناوگان البرز جمهوری اسلامی ایران با داشتن سامانه موشکی پلانیه، هلیکوپترهای اطلاعاتی، پهپادها و موشک‌های هوشمند و کروز دریایی برخوردار است.

بر اساس گزارش تحلیلی مرکز مطالعات الجزیره، حملات انصارالله عمدتاً در دو محور متمرکز بوده است. نخست، در محور عملیاتی علیه بندر ایلات در شمال خلیج عقبه که پیامدهای آن به منطقه طابا در مصر و نیز به جنوب شرقی اردن کشانده می‌شود و دیگر در بخش جنوبی خط کشتیرانی دریای سرخ که از شمال غربی خلیج عدن تا روبروی بندر الصلیف ادامه دارد. در این محور اگرچه انصارالله سیطره کامل ندارد، اما قدرت موشکی آن به همه جا می‌رسد. انصارالله همچنین بر جزایر زقر و الزبیر در سواحل جنوبی بندر حدیده و نیز جزایر بکلان، رافع و زمهر در کنار آب‌های ساحلی یمن تسلط مستقیم دارد. این توانایی‌ها گستره قدرت انصارالله را از شمال تا جنوب دریای سرخ فراهم کرده و

حملات مکرر آنان در ماه‌های گذشته و در بازه‌های زمانی پراکنده تهدیدات مداومی را علیه منافع آمریکا و اسرائیل ایجاد کرده است. کاخ سفید در مقابل، با استیصال کامل سیاست‌های دوگانه‌ای را آغاز کرده که از یک سو سطح تهدیدات و هشدارهای خود را علیه یمن افزایش می‌دهد و از سوی دیگر با ایجاد یک ائتلاف نظامی متشکل از ۱۲ کشور علیه صنعا که عملاً فقط آمریکا همه کاره آن است، تلاش می‌کند تا خود را آماده جنگ تمام عیار نشان دهد؛ همچنین آمریکا اعلام کرد پنتاگون برنامه‌هایی را برای هدف قرار دادن سایت‌های موشکی و پهپادهای یمنی در دست اقدام دارد. البته حوثی‌ها نیز بیکار نشستند و یک مقام یمنی هشدار داد که هر کشوری که در ائتلاف دریایی آمریکا در دریای سرخ شرکت کند، امنیت دریایی خود را از دست خواهد داد. به گزارش پایگاه خبری صعدہ ۲۴، نیروهای یمنی با منفجر کردن یک شهپاد انتحاری بدون سرنشین و هدایت‌پذیر از راه دور در نزدیکی محل استقرار رزمناو آمریکایی به این تهدیدها پاسخ دادند. اما از سوی دیگر کاخ سفید با گسترش تلاش‌های دیپلماتیک و با واسطه قطر، عربستان و عمان و نیز افزایش فشار دیپلماتیک بر جمهوری اسلامی ایران خواستار توقف عملیات انصارالله شده است. جهت اصلی تلاش‌ها بر احیاء روند صلح یمن و عربستان است. در ۱۱ دی ماه مشاور ارشد وزیر خارجه ایران از پیشرفت حاصله در فرایند مذاکرات صلح یمن استقبال کرد و آمادگی ایران را برای پیشبرد این روند اعلام نمود. فرستاده ویژه سازمان ملل متحد هانس گروندبرگ به یمن نیز اعلام کرد که طرفین به توافق به اجرای آتش‌بس فراگیر پای‌بند هستند. او همچنین برای ایجاد یک نقشه راه تحت نظارت بین‌المللی و تعهدات الزام‌آور خواستار حمایت اجرایی شد. آتش‌بس فراگیر، پرداخت حقوق کارکنان بخش دولتی، از سرگیری صادرات نفت و گشودن راه‌های ارتباطی در استان تعز و دیگر مناطق یمن و نیز برچیدن محدودیت‌های اعمال شده علیه فرودگاه صنعا و بندر حدیده از جمله موضوعات مذاکرات صلح یمن و عربستان است. به نظر می‌رسد پیامدهای عملیات نظامی انصارالله علیه منافع اسرائیل و نیز تجارت دریایی تا آن اندازه موثر بوده که روند صلح با عربستان را تسریع کند و احتمالاً از این طریق و با به کار گرفتن الگویی شبیه الگوی طالبان در افغانستان، انصارالله را به سر میز مذاکره دعوت کنند. شایان ذکر است که به رغم تلاش‌های دیپلماتیک برای انتقال قدرت در یمن به انصارالله و ایجاد یک حاکمیت مسئولیت‌پذیر در مقابل تعهدات بین‌المللی، یک عضو دفتر سیاسی انصارالله در گفتگو با شبکه المیادین اخیراً اعلام کرد، حوثی‌ها با بی‌توجهی به تهدیدات آمریکا، اسرائیل و یا غرب، آرمان فلسطین را رها نخواهند کرد. به نظر می‌رسد نحوه تعامل

آمریکا و شرکای اروپایی و منطقه‌ای این کشور با موضوع یمن اثرات عمیق و تعیین‌کننده‌ای بر سرنوشت جنگ یا صلح در منطقه خواهد داشت.